

Copyright © 2012, 2015, 2017, 2019 *Toate bufnițele* de Filip Florian

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: ilustrație de Luca Florian

Foto autor: Mircea Struțeanu

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A,

sc. 1, et. 1, sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

FLORIAN, FILIP

Toate bufnițele: roman / Filip Florian. – Ed. a 4-a. – Iași: Polirom, 2019

ISBN print: 978-973-46-7760-3

ISBN eBook: 978-973-46-3256-5

ISBN PDF: 978-973-46-3257-2

821.135.1

Printed in ROMANIA

Filip FLORIAN

fiction-Ltd

Toate bufnițele

roman

Editia a IV-a

POLIROM
2019

La fel, jucîndu-mă de-a astronomia, cum îmi place uneori, aş fi în stare să zic că noi patru, nişte stele pierdute pe întinderea bolţii, ne găsim cu siguranţă pe o linie fără început, poate cu sfîrşit, alături de nenumărate alte stele, mai vechi, mai îndepărtate, ştiute sau nu. Sînt baliverne, însă. Scorneli. Nu mi-am propus niciodată să vînd gogoşi, nici cu zahăr, nici cu gem, am privit lucrurile pur şi simplu, le-am luat aşa cum sînt, cum au fost, am căutat cel mult, rar, să ghicesc ce se ascunde în spatele lor.

Şi, înainte de-a împlini paisprezece ani, în '54, toamna, am descoperit că dreapta nu era dreaptă, că linia nu era linie, că lanţul acela bărbătesc mergea șerpuit, în zigzag, semănînd cu graficele pe care le desena bunica, cu creionul într-o mînă şi cu termometrul în cealaltă, cînd cineva din familie avea febră. Atunci, în toamna aia, tata şi bunicul s-au întors acasă. Nu deodată. Nu la fel. Erau diferenţe nenumărate în înfăţişarea, în gesturile şi în soarta lor, dar nu m-aş fi împiedicat de nici una din ele dacă n-ar fi plutit în aer ceva confuz, fără culoare şi formă, fără miros. Tata a venit în septembrie, tuns chilug, bronzat şi puternic, cu muşchi cum nu-mi aminteam să mai fi avut, în vreme ce bunicul a apărut în noiembrie, tras la faţă, palid, cu o tuse seacă şi cu părul vîlvoi. Cînd au intrat pe uşă, la o distanţă de două

luni unul de altul, aproape că nu i-am recunoscut. Pe tata fiindcă era ras în cap și se uita în pămînt, iar pe bunicul, de la arestarea căruia trecuseră trei sute treizeci și opt de zile, nu o mie cinci sute douăzeci șișapte, pentru că arăta ca o umbră a celui plecat. Nu știu ce fusese în mintea mea de copil, dar, păstrînd imaginea lui tata de sub cei doi frasini, din clipele în care oamenii cu pistoale îl împingeau în Pobeda neagră și pete mici de zăpadă încă luceau în munți, mă așteptam să mai aibă buza spartă, buza de jos. N-o mai avea. În mod curios, deși ieșise din pușcărie cu brațe și piept de fier, cu buza vindecată, tata era mohorît, mai mereu dus pe gînduri, pe cînd bunicul, slab ca un țîr și scuturat de tusea cu care se căptușise, își păstra vioiciunea de altădată. Locuiam acum împreună, ceea ce mie, jur, mi se părea un dar ceresc, o minune, cu toate că bunica și mătușa Marieta, în șoaptă, cînd gâteau pe holul îngust, blestemau naționalizarea și duceau dorul casei de lîngă Cișmigiu, al fermei de la Cernica, al magazinului de pe Calea Victoriei și al iepei de călărie, Stela, pe care nimeni nu mai punea șaua de cînd fusese transformată în salam. În plus, la noi, în apartamentul unui fost profesor de liceu, stăteam în doar două camere, în dormitor și în birou, fiindcă în cea de-a treia, în sufragerie, Sfatul Popular se îngrijise să aducă

șase chiriași, niște studenți la științe economice. Și era bine aşa. Tare bine. Nu rămîneam niciodată singur, dormeam în pat cu mama și cu tata și, pentru că nu puteau să mă trimită în altă odaie sau să mă încuie în șifonier, luam parte la toate discuțiile, scenele, tăcerile și tresăririle familiei. Mie unul nu-mi păsa că bucătăria mare, cu castanul din fața ferestrei, le fusese dată studenților și nici că unii dintre ei se urcau cu bocancii pe capacul closetului, în baia comună. Eram toți laolaltă, eu, mama, tata, bunica, bunicul și mătușa Marieta, și, nu mă îndoiesc, câteodată ne vizitau, foșnind, Lili și străbunicul. Numai că acolo, în miezul lucrurilor și al familiei, repet, plutea în aer ceva confuz, fără culoare și formă, fără miros. Tata, care în patru ani și două luni nu fusese judecat și condamnat, refuza să pomenească închisorile prin care trecuse, de parcă numele lor, ale unor orașe, sate și pustiuri, ar fi fost ciumate și, pronunțându-le, ar fi trezit molima la viață, ar fi făcut-o să se năpustească peste noi. În prezența mea cel puțin, în nici o seară, în nici o dimineață, la nici o oră din zi și noapte, n-a scos vreun cuvînt despre ce trăise dincolo de zăbrele și gardurile cu sîrmă ghimpată, dincolo de pereții groși, de ușile zăvorîte și de treptele care coborau în beciuri. Pentru el, felia aceea de timp era mută, iar prețul mușeniei, cred eu, erau tocmai încruntarea

și poziția trupului din unele momente, cînd se aduna înainte cu umerii strînși, cu capul plecat și cu palmele vîrîte între genunchi. Ochii i se întunecau atunci și se legăna ușor. S-a întîmplat de câteva ori ca, învățînd pentru școală, cu un caiet sau un manual pe masă, să-i pun întrebări simple, niște nimicuri, și să nu mă aleg cu nici un răspuns. Totdeauna, dacă era alături, mama mă privea rugător și își lipea degetul de buze, ca semn că ar trebui să tac. Altfel, pe mine, tata m-a lăsat o singură dată să văd ce au însemnat închisorile lui, dar nu în perioada de după eliberare, ci abia în primăvara următoare, pe la jumătatea lunii mai. Cum bucătăria noastră ajunsese pe mîinile studenților economiști și cum vestibulul nu măsura mai mult de trei metri pătrați, el se apucase să construiască afară o bucătărie nouă, chiar lîngă ușa de la intrare. Îmi plăcea să-l ajut și lucram de obicei la capătul amiezii și seara, mai ales că soarele era blînd și apunea tîrziu. Dacă s-ar fi ținut seama de vechile noastre etichete, cea de profesor de istorie la liceul „Cantemir-Vodă“, apoi de învățător la țară, în cazul lui, și cea de copil cocoloșit, în cazul meu, s-ar putea bănuî că eram doi cîrpaci care își dădeau cu ciocanul peste degete, se împiedicau de mături, saci și găleți, se încurcau unul pe altul, cădeau cu scara și, uneori, călcînd pe dinții greblei, se pocneau

cu coada drept în frunte. Nu era aşa. Mai întîi fiindcă îi iubeam amândoi pe Stan și Bran și ne-am fi ferit ca de foc să le copiem îndemînarea, pe urmă pentru că nu mai purtam etichetele acelea vechi, ci, ca toată lumea, unele noi. Tata muncea ca zugrav încă dinainte de Crăciun, din decembrie, cînd îl ajutase să se angajeze un fost elev devenit contabil-șef, iar eu împlinisem paisprezece ani și, destulă vreme, vrînd-nevrînd, interpretasem rolul unicului bărbat din familie. Una peste alta, am lucrat cu spor și, după părerea mea, și bine, aşa încît în vreo trei săptămîni, doar la asfințituri, am reușit să ridicăm căsuța aia, care, slavă Domnului, deși era făcută cu cărămizi din dărîmături, aducea mai mult a casă în miniatură, de pitici, decît a coșmelie sau bordei. Tata o acoperise cu șindrilă, îi fixase jgheaburile și burlanul, o tencuise pe dinafară și îi bătuse podelele, iar în zilele calde de la mijlocul lui mai, cînd a venit și rîndul peretilor dinăuntru, eu am pregătit pasta de var într-o copacie și el a tras un glet subțire, cu mistria și drișca. Cum peretii erau prea umezi pentru zugrăvit, lăsam geamul și ușa deschise, ca să fie curent și să se zvînte mai iute. Într-o vineri, după ce am mîncat pe săturate plăcintă cu dovleac, una în care mătușa Marieta pusese și puțină scorțișoară, el a turnat apă fierbinte peste bulgării de humă, i-a mărunțit cu

degetele și a amestecat cu un făcălet. Apoi și-a suflecat mînecile cămășii, a învîrtit încă o dată în cazanul de tablă și a intrat să dea cu bidineaua. Eu m-am oprit în prag, ca un ucenic curios, povestindu-i cum un coleg cu ochelari, la ora de chimie, lovise din greșeală un stativ plin, spărgînd cam tot ce se afla acolo, pahare Berzelius, eprubete, o baghetă, sticle de ceas și flacoane Erlenmeyer. Sprijinit de toc, am auzit fîșîitul dintr-un colț, din spatele resturilor de scîndură de la dușumea și tavan, și am văzut șobolanul care a țîșnit ca o nălucă. A încercat să fugă pe ușă, a simțit că-i stau în cale, nu s-a speriat, s-a răsucit cu coada lui lungă, s-a cățărat pe zid și a dispărut pe fereastră. Iar tata, care prinsese cîndva un șarpe lung și negricios cu mîna goală, care ieșise cu o bîtă, pe întuneric, în zăpadă, să gonească o haită de lupi, care reușise să se smulgă măcar cîteva clipe din brațele oamenilor cu pistoale, m-a lăsat fără aer, mi-a luat piuitul și m-a împietrit, toate deodată și toate la un loc, mai ceva decît șobolanul ăla nenorocit. A sărit pe un scaun, în picioare, cu ochii lui căprui gata să iasă din orbite, cu degetele îndoite și rășchirate, cu capul clătinîndu-se întruna, nestăpînit, și cu părul fluturînd bezmetic, deși vîntul adia tihnit. Și urla. Urla din piept și din rărunchi. Dezlănțuit. Eu unul nici nu-mi închisem vreodată că un bărbat ar putea urla aşa,